

Eurogunea

Lasciate ogne speranza, voi ch'intrate

1. Ekonomia bost hitzetan¹

a) Eskaria

Eskari agregatuaren eskasia da giltza².

b) Euroa

Euroari buruzko aurreikuspena: azken 20 urteko aurreikuspenik handiena DTM³-koek egin dute⁴.

c) Ezjakintasuna

Ezjakintasunaren krisia: *Austeritatea da ezjakintasunaren krisi honetan guztiok adostu duten gauza bakarra⁵*.

d) Subiranotasuna

Zor subiranoa eta solbentzia loturik daude⁶.

Mitchell-ek dioenez⁷:

There is no solvency problem for a sovereign government.

There is no credit risk for a sovereign government.

e) Inflazioa

Inflazioa ez da inongo arazorik EBZ-rako⁸.

2. Zor subiranoa

2. 1. First things first

Gaindegia-koei erantzuna emanez, hona hemen haiek proposatukoei ohar batzuk. (Afera garrantzitsua delako, eta bizpahiru orrialdetan behar den moduan analizatzea ezinezkoa

---

¹ Ikus <http://es.scribd.com/doc/75032287/Ekonomia-bost-hitzetan>.

² Ikus <http://moslereconomics.com/2011/12/07/the-fiscal-compact-details/>.

³ Ikus <http://es.scribd.com/doc/57836726/Diru-teoria-moderno>.

⁴ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/07/mmt-the-euro-and-the-greatest-prediction-of-the-last-20-years-2/>.

⁵ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/12/03/dutch-pm-mark-rutte-comments/>.

⁶ Ikus <http://es.scribd.com/doc/73555338/Zor-subiranoa>.

⁷ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=17169>.

⁸ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/ebz-eta-inflazioa>.

delako, tesi moduan aipatuko ditut zenbait puntu, beti oharretan erreferentzia batzuk emanaz: euskarazko testuak ahal denean⁹, edo, bestela, ingelesezko testuak aipatuz.)

- a) Hego Euskal Herriko instituzio eta enpresak ez daude egoera osasuntsuan, alderantziz baizik.
- b) Defizit publikoa eta pribatua bereizi behar dira¹⁰.
- c) Inbertsioak ere bereizi behar dira: inbertsio industrial ukigarriak eta jadanik existitzen diren aktiboetan egiten direnak, aktiboen inflazioa dakartenak, eta, ondorioz, zorrak induzitutako deflazioa.
- d) Aro berrian bizi gara non finantza-kapitalak hala lan-indarra nola kapitala industrialak, biak, ustiatzen dituen.
- e) Ondorioz kapital industrialaren eta lan-indarraren artean itun estrategikoa gauzatu eta martxan jarri behar da.
- f) Alternatibaz hitz egiteko, berriz, arlo publikoa eta pribatua bereizi behar dira.

2. 2. Austeritatea? Ez mila esker!

Austeritate neoliberaletik at, badago beste aukera bat. Horretarako, baina, merkataritza-bankuen eginkizuna, banku zentralaren zeregina, finantza-sistemaren eta diru teoriaren funtzionamenduak ulertu behar dira¹¹. Bestela, finantza-oligarkia baten menpe egongo gara¹², gezurretan murgilduta¹³. Beti kontuan edukita AEBak eta Europar Batasuna (EB) desberdinak direla subiranotasun monetarioari dagokionez¹⁴, funtsean subiranotasun monetarioa baita afera¹⁵ eta, ondorioz, praktika fiskal sendoa¹⁶.

⁹ Sarrerako oharra: (a) FIRE ekonomia: (<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/fire-sua-ote-1>); <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/fire-sua-ote-3>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/sua-fire-ote-3-burbuila-finantzarioak>. (b) Finantza-kapitalismoa versus kapitalismo industrial: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/finantza-kapitalismoa-versus-kapitalismo-industrialak>.

¹⁰ Ekonomia itxian: barneko soberakin pribatua = gobernuaren defizita (<http://neweconomicperspectives.blogspot.com/2011/05/what-happens-when-government-tightens.html>)
Ekonomia irekian: barneko soberakin pribatua = gobernuaren defizita + korrontearen balantzea edo

Barneko soberakin pribatua = gobernuaren soberakina + kapital kontuaren balantzea (<http://neweconomicperspectives.blogspot.com/2011/06/what-happens-when-government-tightens.html>)

¹¹ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia>, batez ere 2010/01/03tik aurrera egindako lantxoak.

¹² Krisi ekonomikoa: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/krisi-ekonomikoa>- Kreditua, dirua, krisia et zorra: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/diru-guztia-kreditua-da>. Bankuak: kontulari sozialak: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/bankuak-kontulari-sozialak>.

¹³ Gezurak nonahi: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/gaztetxo-bati-eskutitz-irekia>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/zazpi-gezur-politika-ekonomikoan-1>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/zazpi-gezur-politika-ekonomikoan-2>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/zenbait-gezur-gizarte-segurantzari-buruz>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/gizarte-segurantza-falaziak-nonahi>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/gizarte-segurantza-euro-gunean>.

¹⁴ AEBak eta EB: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/aebak-eta-europa-berdintasunak-eta-ezberdintasunak-i>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/aebak-eta-europa-berdintasunak-eta-ezberdintasunak-ii>.

¹⁵ Subiranotasun monetarioa: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/subiranotasun-monetarioa-eta-fiskala>.

2. 3. Marko teorikoa: diru teoria modernoa

Marko teorikoa aldatu beharra dago neoliberalismoari aurre egiteko. Hona hemen proposamen sendo bat: diru teoria modernoa¹⁷.

2. 4. Europako Banku Zentrala (EBZ) eta EB

EBZ azken baliabideko mailegu-emaile gisa¹⁸. EBZ versus Alemania¹⁹. EBko herrialde 'sendoak'²⁰. Fedearen bukaera ote?²¹. EB-k behar duena²².

EBZ eta Alemania²³.

Just in case: EBtik ateratzeko estrategia²⁴.

2. 5. Ez dago irtenbiderik oraingo EBn

Noizean behin irakurtzen dugu euroguneko arazok azkenean irtenbidea izan dutela. Baina irtenbide emaileek ez dute onartzen euroguneko arazorik funtsezkoena finantza-arkitektura akatsez beteta dagoela.

Banku-sistemaren 'arazoak eta, ondorioz, premiazko birkapitalizazioaren 'beharra' soilik arazo horren sintomak dira. Birkapitalizazioa ez da inolako irtenbidea solbentzia nazionalaren afera baterako, banku-sistemaren krisia solbentzia horren sintoma delako.

Portugal, Irlanda, Italia, Grezia eta Espainiari buruzko kezka, eta, izatez, euro herrialde guztiei buruzkoa, arrazoizkoa da. Afera da EBko estatu kideak ez direla AEBak bezalako estatua.

---

¹⁶ Praktika fiskala: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/praktika-fiskal-sendo-baterako-oinarriak>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/politika-fiskala-eta-zor-publikoa>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/praktika-fiskal-sendo-baterako-oinarriak>.

¹⁷ *Modern Money Theory*: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/diru-teoria-modernoaren-funtsa>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/diru-teoria-modernoa-dtm>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/jakin-nahi-zenuen-ia-guztia>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/diru-teoria-modernoa-hasiberrientzat>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/mosler-en-eta-hudson-en-arteko-eztabaida-i>. Euroa eta Diru teoria modernoa (MMT): http://www.epicoalition.org/docs/rites_of_passage.htm; <http://moslereconomics.com/2011/11/07/mmt-the-euro-and-the-greatest-prediction-of-the-last-20-years-2/>.

¹⁸ Ikus <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/6884>.

¹⁹ Ikus <http://www.nakedcapitalism.com/2011/09/marshall-auerback-the-ecb-v-germany.html>.

²⁰ Ikus <http://neweconomicperspectives.blogspot.com/2011/10/core-europe-sitting-pretty-in-their.html>.

²¹ Ikus <http://www.economonitor.com/lrwrap/2011/11/10/is-this-the-end-of-the-faith-based-european-monetary-union/>.

²² Ikus <http://neweconomicperspectives.blogspot.com/2011/11/what-eurozone-needs-is-functional.html>.

²³ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/21/germany-takes-the-world-down-take-3/>. <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=17006>.

²⁴ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/17/my-big-fat-greek-mmt-exit-strategy/>.

Monetari dagokionez, lehenak ez-subiranoko estatuak dira, AEBak estatu subiranoa den bitartean. Grezia, Italia, Frantzia, baita Alemania ere, euroaren erabiltzaileak dira, ez jaulkitzaileak. Estatu horiek Kalifornia, Massachusetts edo AEBetako beste edozein estatu bezalakoak dira, guztiak dolar-erabiltzaileak izanik. Soilik AEBak, bere osotasunean, dolar jaulkitzailea da, FED-en bitartez.

Baina euroguneko politikariek funtsezko puntu hori enoratzen segitzen dute, eta, hortaz, ez dute zuzenki erabiltzen mugagabeko euroak sortzeko ahalmena daukan erakunde bakarra, EBZ.

Alderantziz, herrialdeko gobernuek EFSF (*European Financial Stability Fund*) finantzatzen dutenean, azkenik Frantziaren eta Alemaniaren kreditu baloratzeak mehatxatzen dituzte, merkatuak galdetzen hasten direnean zenbateraino dauden prest EFSF delakoa sustengatzeko. Herrialde horik guztiok ez dira subiranoak beren monetarekiko (euroa erabiltzen dute, baina ez dute euroa jaulkitzen), beraz, beraien ez-solbentziaren arazoa sakontzen da.

Merkatu presioak gaur egun Greziaren aurka ari dira, baina kezkarik nagusia da espekulatuzaileek azkenean EBko herrialde kide handien kontra joko dutela, Italia edo eta Espainiaren aurka. Eta hemen EFSF-ren ahultasun estrukturala azaltzen da.

Eman ditzagun zifra batzuk. EFSF-k eduki ditzake 440×10^9 euro, bilioi bat, 2 bilioi, are 10 bilioi, baina dena itzultzen da finantza iturburuetara. Ez dauka inolako zentzurik EFSF programa hori martxan jartzea EBZ-ren laguntzarik gabe, berme sinesgarria egin dezakeen erakunde bakarra EBZ delako, mugagabeko euroa sortzeko ahalmena daukalako.

Hala euroguneko politikariek nola merkatu parte hartzaileek ondoko bi puntu desberdin baina lotuta nahasten segitzen dute: solbentzia nazionalarena eta eskaria agregatuaren eskasiarena. Politikariek nahi dute EBZ-k biak egin ditzan, baina izatez EBZ-k soilik solbentzia afera konpon dezake. Afera hori bide sinesgarri batean egiten denean, orduan kapital merkatuak berririkiko dira eta herrialdeek aukera hobea izango dute berriz finantzatzeko kapital merkatuen bitartez. Horrek esan nahi du ez direla behar bilioi *dolar* batzuk, zeren martxan erreminta sinesgarri bat baitago, hots, teklatu kolpe batez literalki bilioika *euro* sortu ditzakeen banku zentral bat eta, beraz, solbentzia nazionalari buruzko merkatuen kezkei aurre egitea. Puntu honetan, estatu desberdinen bonoak atsekabe gutxiagokoak bilakatuko dira eta banku birkapitalizazioaren beharra desagertuko da.

Baldin eta Alemania eta Frantzia sartzen badira zor subiranoaren bermeko aferan EFSF-ren bidez (hauxe gertatzen baita EBZ-k rolik ez baldin badu), horrek azkenean beren balantze nazionalak kutsatuko ditu. Ondorioz, merkatuek bi horien solbentzia zalantzan jarriko dute eta PIIGS haratago kutsatze efektuak hedatuz. Horrelako ondorioak ikusten ari gara dagoeneko. Ondorioa: ez da inolako irtenbiderik topatuko harik eta EBko politikariek solbentzia arazoari soluzioa eman arte.

Austeritatetik at, badago irtenbide bat²⁵.

3. EBZ eta inflazioa

EBZ-k eskuragarriak dauzkan erremintekin (kide bankuei mugarik gabeko likidezia hornitzea, bankuen arteko tasa jaistea, euro guneko gobernuen zorra erostea) ez dauka inongo aukerarik inflazio monetarioa kausatzeko, nahiz eta horretarako gogor aritu. Ez dago inolako kanalik, zuzenik edo zeharkakorik, teorian edo praktikan, politika horiek ekonomia errealarri konektatzeko. (Horrek ez du esan nahi, noski, banku-likidezia eta estatu-gobernuko kredituaren sostengua kentzea ez litzateke izango katastrofiko.)

Interes baxuagoek ez dute tranparik. Etsenpluak: Japonia azken bi dekadatan, AEBak hiru urtetan eta EBZ-ren interes baxuko politikan azken urteotan. Ez dago inflazio monetarioaren/eskari agregatuaren soberaren ezelako aipamenik edo moneta inflaziogileko ahultasunik interes baxuetatik. Ezer egotekotan, aurreztaileenganako efektu beharzaileak adierazten du ezen EZB-tik interes baxuek, ironikoki, deflazioa, bultzatu dezaketela interes-errentako kanalen bitartez, ez-gobernuko sektorea interes-errentako hartzaile netoa delako, gobernu ordaintzaile netoa denean²⁶.

Baldin eta QE (*quantitative easing*) inflaziogilea izango balitz, Japoniak dagoeneko hiperinflaturik egon beharko luke, AEBak ez oso urrun egonik. Ez dago inongo seinalerik EBZ-k euroguneko gobernu-bonoak erosiz, ondorioz inflazio monetarioa egon denik, etengabeko zor inplasio horretan presio deflaziogileek metatzen segitzen duten bitartean. EBZ-ren bonoak erosteak ez du sortzen inolako inflaziorik, zeren egiten duen guztia hauxe baita: estatu kideko gobernuen zorra jabetza daukaten inbertsiogileengandik EBZ-ko balantzeetara aldatzea, zeinak ez baitu ezer aldatzen ekonomia errealean.

Halaber, banku likideziaren hornitzeak ez dauka zerikusirik inflazio monetario, moneta deprezazio edo banku-mailegatzearekin. Monetaz aritzen diren guztiek dakitenez, banku-mailegatzea ez du inoiz erreserbak murriztu. Bankuen murrizketak erregulaziotik datoz, kapital beharrak eta mailegatze estandarrak barne, eta noski, maileguz hartzeko bilatzen dituzten kreditu entitate duinak. Azken urteetan EBZ-ren mugarik gabeko likidezia hornitzearekin, arazo monetarioak jadanik azaldu beharko ziratekeen.

Hortaz, gaur egungo ironiarik handiena ondokoa da: EBZ-k inflazio monetarioa kausatzeko ezer ez dagoenean, nahiz eta berak hori lortu nahi, EBZ, inflazioarekiko beldurrez, bonoak erosteari bere baitan gordetzen dio, zeinak estatuko gobernuen solbentziaren arriskua baztertuko lukeen baina ez orain martxan dauden deflazio monetariko indarrak geldiaraziko.

---

²⁵ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia>, batez ere 2010/01/03tik aurrera egindako lantxoak.

²⁶ Ikus Bernanke, Reinhart eta Sacks-en Fed lana (2004) interes-tasen aldaketan efektu fiskalari buruz: <http://www.federalreserve.gov/pubs/feds/2004/200448/200448pap.pdf>.

Beraz, nondik dator inflazio monetarioa? Politika fiskaletik. Historikoki, Weimar inflazioa defizit gastatzeak sortu zuen, BPG-aren %50 inguruko gastua gerla ordainketetarako, atzerritar monetak erosteko. Ez zen inolako sorpresa merkatuan atzerritar monetetarako Alemaniako marko asko saltzeak markoa behera eraman izatra. Izatez, politika hori bukatu zenean, inflazioa amaitu zen. Ez zegoen ezer banku zentralak egin zezakeenik interes-tasekin edo tituluen eroste eta saltzearekin edo beste zerbaitekin, defizit gastu erraldoiak sortu zuen inflazioa geldiarazteko. Gauza bertsua gaur egunean: ez dago ezer EBZ-k egin dezakeenik austeritate neurriek martxan jarri duten indar deflazilogileak aldatzeko.

Hortaz, hemen gaude, EBZ-k estatu kideei austeritate deflazilogilea eskatuz, mugatutako bonoak erostearen truke, zeinak estatu gobernuaren solbentziaren nolabaiteko itxura pairatu duen, konturatu gabe haren politika monetarioko erremintekin ezin duela inflazioa sortu. Nahiz eta hori lortu gura.

*Post script*²⁷:

EBZ-k inflazioa sortzeko bide bakarra dolarrak edo beste atzerritar trukea erostea izango litzateke behin-betiko. Hori ez dute egin, nahiz eta euro ahulago bat gura. Ideologikoki haiek nahi dute euroa erreserba moneta izatea, eta ez atzerritar trukeko erreserbak metatzea: horrek irudia ematen du euroa atzerritar trukeak sostengatzen duela.

4. NMF eta euroa

Mosler-ek dioenez, Nazioarteko Moneta Fondoak (NMF) eurorako lan egitean austeritatea ekarriko du²⁸.

Izan ere, euroaren bilakaera NMF-ri lotuta egoteak esan nahi du EBZ-k maileguz emango diola NMF-ri, zeinak gero euro kide estatuei maileguz emango dien.

EBZ-k bonoak erosten dituenean, EBZ-ko hedatze-orrian kideko banku kontuak kreditatzen ditu. Kontu horiek 'diru' gisa hartzen dira, bonoak 'diru' bezala hartzen ez duten bitartean. Beraz, 'diru inprimatze' moduan kontsideratzen dira.

Gero EBZ-k euro kontu ezberdinak eskaintzen ditu, baita banku-datuak hedatze-orri berean ere, zeintzuek interesak ordaintzen dituzten heldutasun laburrekin. Horri 'estirilizazio' deitzen zaio, zeren gordailu horiek ez baitira hartuak izan 'diru' gisa.

Hala ere, EBZ-k NMF-tik SDR-ak (Special Drawing Rights²⁹) erosten dituenean, eta NMF kontua EBZ-n euroekin kreditatzen duenean, hori ez da hartua izan 'diru inprimatze' moduan. NMF-k euro horiek Italiari bezalako estatuei maileguz ematen dienean, ez dira 'diru inprimatze' gisa kontsideratuak izan.

---

²⁷ Lantxoaren Warren Mosler-ek idatzi berri du: <http://moslereconomics.com/2011/11/26/mmt-to-the-ecb-you-cant-inflate-even-if-you-wanted-to/>.

²⁸ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/28/why-the-imf-thing-works-for-the-euro/>.

²⁹ Ikus http://en.wikipedia.org/wiki/Special_Drawing_Rights.

NMF, dena den, ordainketa balantzaren arazoei heltzeko eraikia zen. Euroguneak, oro har, ez dauka ondoriorik daukan ordainketen balantzaren inongo aferarik. Beraz, esan daiteke euro estatu konkretu horiek ordainketa balantzaren arazoak dauzkatela.

Hortaz, hona hemen estatuen arteko truke tasa flotatzaileko munduko leku bat non NMF-ren funtzionamenduak bere jatorrizko agindua betetzen baitu.

Ezaguna denez, austeritatea inposatzeko erakunde bat baldin badago, horixe NMF da, noski.

Halaber, oso interesgarria ondokoa da: NMF-k kreditu arriskua hartzen du berak luzatzen dituen maileguetarako, EBZ-k NMF-ren kreditu arriskua bere balantze orrian hartzen duen bitartean. Horrek esan nahi du EBko estatuetakoko gobernuari luzaturiko maileguetarako arriskua gainontzeko munduak bereganatzen duela.

Azkenik, indar-berritze laguntza masibo bat hedatzen duen bitartean, euro guneko ekonomiari austeritateak ahultzen dion heinean, defizitak areagotuko dira BPG-ren hazkundera negatiboa doan arabera.

Beraz, EBko arazoak konpontzeko NMF ekartzeak Alemaniari laguntzen dio haren 'austeritate' irudia kontserbatzeko, solbentzia afera ostikatzen du, eta hori guztia EBZ-ren inongo 'diru inprimatzerik' gabe.

Orain, ikus dezagun ea benetan horrela gertatuko den!

5. Eurogunea porroteranzko bidean

Hona hemen zenbait urrats.

5. 1. Mundu-ordenaren lehen mehatxua

Mundu-ordenaren lehen mehatxua eskaria sustengatzeko porrota da³⁰.

Berri ona da eskari agregatua sustengatzea oso erraza da baldin eta sistema monetarioa ulertzen bada. Berri txarra da ez dagoela inor autoritatearekin arazoa ulertzeko.

5. 2. Greziar botoek diru laguntza mehatxatuko lukete

Greziar herritarrek azkenean ez dute erabakiko ea Greziaren bigarren erreskatearen baldintzak onartzen dituzten ala ez.

Demagun balizko hipotesi hori gertatuko dela Grezian (edo EBko beste edozein estatutan).

Ezezko botoak baiezko botoak baino berehalako austeritate handiagoa esan nahi du³¹.

---

³⁰ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/01/early-holiday-cheer/>.

³¹ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/01/greek-vote-threatens-bailou>.

Ezeko botoak esan nahi du Greziak ezin duela ezer maileguz hartu, eta hortaz, gobernu-txekeak soilik konpentsatuko dira baldin eta Greziak berehala afera murrizten badu zerga errentaren gastuko kantitateraino.

Baiezko botoak esan nahi du Greziak zerga errenta baino pixka bat gehiago gastatzen segitu ahal duela, ongileengandik txekearen sintoniaraino.

Gobernuan, inongo mailatan, ez dagoenez inor euroa uzteko planik daukanik, eta edozein kasutan moneta berri bat³² nola zuzendu behar duenik ideiarik ez daukanik, aukera horrek ez dauka inolako sostengurik.

Beraz, aukerak hauexek dira:

- a) Bai, onartzen dugu defizit mozketak txiki bat EB-ren proposamenaren arabera.
- b) Ez, nahiago dugu aurrekontu orekatu batera joan eta mozketak drakoniarrak.

Bien bitartean, euro ekonomia osoak moteltzen segitzen du, eta etengabe gogoratzen du gune osoaren aurrekontu defizita, herrialde guztiek Greziak duen patu bererantz beren bidea egiten duten heinean.

5. 3. Eurogunea: hondorako lasterketa

Sintomak gero eta nabariagoak eta kezka handiagoak diren bitartean, kausak (austeritateak) ez dio axola³³.

Euroguneak, munduko beste guneek bezala, bere urrunagoko helburu ekonomikoak ez ditu betetzen, eskari agregatuaren gabezia dela eta.

Eurogunean funtseko arazoa da herrialde kideak, 'moneta erabiltzaileko' kreditu sentibera gisa, jaitsiera batean halabeharrez zikloen aldekoak direla, AEBetako estatuak modura, eta beraz, beren urruneko helburu ekonomikoak norbere kabuz betetzeko ez-gaiak.

Hortaz, EB bera mehatxatzen duen solbentzia krisiari eta finantza-arkitektura osotik gelditzen denari euroguneak aurre egin nahi dien arren, muinean dagoen euroko finantza-aktibo netoen eskasiak outputaren eta enpleguaren azpiak jaten ditu, orain BPGren hazkundea zerora edo kopuru negatibora jaisteko iragarpenearekin.

Horrek esan nahi du ezen solbentzia afera erantzuna emateko austeritatearen gaur egungo politika aldatzen ez bada, egoerak segituko duela beheranzko espiral itsusi batean, hondamen sozialaren arrisku handiarekin.

Beraz, bai, EBZk, euroaren jaulkitzaileak, solbentzia afera kudeatzen segi dezake, behar den arabera, kideen gobernu zorra erosten jarraikiz. Baina horrek ez dizkio ekonomiari finantza-aktibo netoak gehitzen. Horrek soilik ondokoa egiten du: ekonomiak zeuzkan finantza-aktiboak gobernu kideen zorretik EBZko gordailuetara aldatzea. Ez du ezer egiten outputari, enpleguari, inflazioari eta abarrei dagokienez, historia berriak erakutsi duen moduan.

³² Ikus <http://es.scribd.com/doc/59851149/Nola-irten-euro-gunetik-Proposamena>.

³³ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/03/the-euro-zone-race-to-the-bottom/>.

Izatez, munduko banku zentratek egiten dutenak ez dizkie finantza-aktibo netoak gehitzen beren ekonomiei. Okerrago, egiten duten gehienak beren ekonomiatik finantza-aktibo netoak kentzen ditu³⁴.

Eta bien bitartean, bonoen erosketarekin batera inposaturiko austeritateak zuzen eragiten dio outputari eta enpleguari, txarrerako.

Hortaz, nahiz eta euroguneak solbentzia afera zuzentzen duen, EBZk txekeak idatziz finantza muga guztiak kentzeko, martxan dagoen austeritateak ekonomia errealak apaltzen segituko ditu.

6. EBko Itun berria

Alemaniak eta Frantziak biharko eta etziko goi bileraren atarian seriooki uste dute krisia sortu dutela defizit oso altuek eta gaindituta izango dela eta soilik gaindi daitekeela defizit horiek murriztuz. Beraz, haien ustez, EBZ-ren fondoak eratzeak ez du ezer konponduko ez badu oso garrantzitsua den helburu nagusia, hots, defizit murrizketa alboratzen³⁵.

Baina abenduko goi bilera horrek ez du ezer konponduko. EBko herrialdeek orain bi arazo izango dituzte: solbentzia afera bat zeren EBZ-ren laguntzarik gabe ezin baitute beren buruari fondoak hornitu; eta ekonomia txar bat, orain gero eta gehiago txartuz doana, hazkunde negatiboak eta langabeziaren areagotzeak baieztatzen duten moduan.

Goi bilera hartako dauden aukera guztiek ekonomia txar bat are txarrago bilakatuko dute. Mahai gaineko aukera guztiek defizit handiagoak edukitzera eramango dute. Ondorio biek arazoak okertuko dituzte, eta oraingo historia berriak erakutsi duen moduan, biek austeritate handiagoko eskariak bultzatuko dituzte³⁶.

Zorte on. :(

7. Elkarrizketak

a) *Le Journal du Pays Basque*-k plazaratutakoa³⁷. Hona hemen jatorrizko bertsoia³⁸.

b) Gara-n³⁹.

---

³⁴ Mosler-ek dioenez, <http://moslereconomics.com/2011/11/03/the-euro-zone-race-to-the-bottom/>, joan den urtean (2010ean) Fed-ek Altxor Publikoari mozkinetan 79×10^{12} dolar pasatu zizkion. Mozkin horiek ekonomiatik etorri ziren eta ekonomiatik kendu zituen Fed-ek, *quantitative easing* izeneko politika dela medio. Testu liburu zaharrek jarduera horri zuzenki zerga deitzen zioten.

³⁵ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/12/05/france-germany-to-propose-new-eu-treaty/>.

³⁶ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/12/06/why-the-eu-wont-fix-anything-this-weekend/>.

³⁷ Ikus <http://www.lejpb.com/paperezkoa/20110816/285063/fr/La-politique-financiere-et-politique-fiscale-vont-pair>

³⁸ Ikus <http://es.scribd.com/doc/62388404/Le-Journal-du-Pays-Basque-k-egindako-GALDERA>.

c) Euskadi Irratian⁴⁰.

8. FBI eta krisia

FBIkoek argi eta garbi zekiten, aspalditik gainera!, Wall Street-eko banku nagusiak zertan ari ziren.

Krisia erabat INDUZITUA izan da⁴¹.

9. Islandia: bilakaera

Islandiaren bilakaera oso interesgarria da eurogunetik kanpo⁴².

10. Eurogunetik irteteko estrategia

Lasciate ogne speranza, voi ch'intrate

Warren Mosler-ek Grezia eurogunetik irteteko estrategia proposatu du⁴³. Ikus dezagun gauza bera EBko edozein estatutarako⁴⁴.

Hona hemen estrategia garbia

Euro moneta uztea eta bere moneta propio erabiltzea: (1) Estatu horren gobernuak iragarri beharko luke bera zergapetzen hasiko dela soilik moneta berrian. (2) Gobernu horrek iragarri beharko luke berak ordainketa guztiak moneta berrian egingo lituzkeela.

Aurrekoa eginda egongo denean, gobernuak bere burua hornitu dezake eta jasangarrizko oinarrian funtzionatzen segi dezake.

Galderak eta erantzunak

G: Nola izango da moneta berriaren eta euroaren arteko truke?

---

³⁹ Ikus <http://www.gara.net/paperezkoa/20111211/308968/es/Gaur-egun-jasaten-ari-garen-krisi-ekonomikoa-nahita-sortu-dute>. Gehigarri moduan, gogoratu ondoko hau: <http://es.scribd.com/doc/62388404/Le-Journal-du-Pays-Basque-k-egindako-GALDERA>.

⁴⁰ Ikus <http://www.eitb.com/eu/audioak/osoak/805635/joseba-tobar-defizit-publikoa-murriztea-hanka-sartze-handia-da/>.

⁴¹ Ikus <http://neweconomicperspectives.blogspot.com/2011/12/did-ofheo-fix-fannie-and-freddies.html>. Link honetan <http://neweconomicperspectives.blogspot.com> ----> Search this blog delakoan, idatz: **FBI** ----> link pilo bat azalduko da.

⁴² Ikus <http://www.telesurtv.net/secciones/opinion/102214-NN/-iexclvaya-vaya-islandia-triplicara-el-crecimiento-de-la-ue-en-2012/>.

⁴³ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/17/my-big-fat-greek-mmt-exit-strategy/>.

⁴⁴ Baita balizko Euskal Herri independenterako ere. Harrigarria da Euskal Herrian ekonomia mailan dagoen ortodoxia, beldurra eta, azken finean, ezjakintasuna. Zergatik litekeena da Quebec Kanadatik irtetea? (Mosler-ek Kanadatik irteteko Quebec-i buruzko lana ere proposatu du: <http://es.scribd.com/doc/59851149/Nola-irten-euro-gunetik-Proposamena>.) Edo eta Grezia eurogunetik irtetea eta ez balizko Euskal Herri independentea?

E: Moneta berriak aske flotatuk du, erosleen eta saltzaileen arteko trukea merkatu prezioan.

G: Zer esan jadanik dagoen euro zorrari buruz?

E: Iragarri behar da ezen gobernuak hori kontsideratuko luke 'noiz eta baldin eta' oinarrian ordainketa plan zehatzik gabe.

G: Eta ondasun eta zerbitzuetarako dauden gobernu kontratuei buruz?

E: Beraiek berrizendatuak izango lirateke moneta berrian.

G: Eta euroko banku-gordailuei eta euroko banku-maileguei buruz?

E: Beraiek bere tokian geldituko dira.

G: Eta atzerritar merkataritza?

E: Merkatu indarrek funtzionatuko lukete merkataritza balantzea egokitzeko, atzerritar desioak islatzearren, moneta berrian izendaturiko aktibo finantzarioak metatzeko.

Enplegu osoa eta barneko prezio egonkortasuna mantentzeko, hona Mosler-en proposamenak

- i) Gobernuak gutxieneko alokairu bat finantzatuko luke lan egin nahi duen edozeinentzat.
- ii) Gobernuaren tamaina baterako, zergak egokitu beharko lirateke segurtatzeko ezen gutxieneko alokairu horretarako lan egiten duen lan-indarra minimum batean egon dadin.
- iii) Gobernuak soilik higiezin errealean zerga bat ezartzea ondoko argudioengatik:
  - a) Betetzea maximotuta dago eta betetzeko kostuak eta erlazionaturiko kontuak minimizaturik daude -zerga ordaintzen ez bada, jabeago saldu daiteke enkantean-.
  - b) Jende guztiak laguntzen du jabe gisa edo errentadun moduan, jabearen kostuak azkenik errentadunei pasatuak diren heinean.
  - c) Transakzio zergak ezabatuak dira, hortaz transakzioetan murrizte horiek kenduz.

(Transakziorako askatasuna benetako aberastasunerako funtsezko ekarpena da.)

- iv) Zero tasa politika non gobernu defizitaren gastuak gelditzen diren interesa eramaten ez duen balantze gisa, balantze horiek edukita daudelarik herrialde konkretu horren banku zentratean, eta inongo gobernu titulu ez delarik onartua.

- v) Moneta berriko banku gordailu guztiak gobernuak segurtatuko ditu erabat.
- vi) Bankuak gobernuak erregulatuko eta gainbegiratuko ditu, horrek ondokoak dauzka barne: kapital betebeharraren % 15a, gobernuak bermaturiko likidezia, eta bigarren merkatuen jarduera debekatzea.

Bill Mitchell-en aholkua ildo beretik doa⁴⁵. Eurolandian dagoen nahastetik atera nahirik, hona hemen Mitchell-en zenbait aholku⁴⁶:

Lehendabizi, moneta subiranoa berrezartzea moneta lokala erabiliz, zeina aukeraturiko gobernu nazionalak jaulkitzen baitu monopolio baldintzetan.

Bigarrenez, horrek esan nahi du edozein paritate finko alboratzea, monetak libreki flotatzeko utzirik.

Hirugarrenez, atzerritar moneta zor guztiak birnegoziatzea moneta lokaleko unitateetan. Hori onartzen ez bada, orduan ez ordaintzea.

Laugarrenez, askatasun fiskal berria biltzea barneko lanpostuak sortzean, errentak sendotzeko eta hazkunderako jauzia hornitzea.

Bosgarrenez, monetaren depreziazioaren abantaila hartzea inportazio eta esportazio industrietarako pizgarriak hornitzeko.

Bidea harritsua da baina hobea austeritateagatik urtetako sufrimendua baino. Ez dago bidexka horretatik inolako bide errealik.

11. 'Merkatuak'

2000ean egunero jadanik 2 bilioi dolar trukutzen ziren finantza merkatuan.

Ramonet-en ustez⁴⁷, gaur egun, mundu osoan, urteko ekonomia errealak 45 bilioi euroko aberastasunaren ingurukoa sortzen du, BPGn neurtua. Finantza esferan merkatuek 3.450 bilioi euroko kapitalak mugitzen dituzten bitartean. Ramonet-ek dioenez, EBn ez dago inolako borondate politikorik krisiari aurre egiteko. Alde batetik, ezjakintasuna dago, noski. Baina beste aldetik, merkatuarekiko konplizitatea ere badago.

Inongo ekonomia nazionalek ezin jasan dezake merkatu horien eraso. Okerragoa dena hauxe da: 'merkatu' horiek ez dira indar exotikoak. EBn indar horiek europarrak dira gehien bat: EBko bankuak, 2008an gure diruarekin salbatu zituzten banku berberak.

---

⁴⁵ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=17472>.

⁴⁶ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=17528>.

⁴⁷ Ikus <http://www.elcorreo.eu.org/?Union-europeenne-La-grande-regression-Ignacio-Ramonet&lang=fr>.

Bereziki barneko eraso da, europar bankuek berek, europar segurtasun konpainiek, europar fondo espekulatuzaileek, europar pentsio-fondoek, europar aurrezkiak administratzen dituzten finantza erakundeek zuzendutako eraso.

Zer ote dira 'merkatuak'? Hona hemen Ramonet-en hitzak:

«Qu'appelons-nous «*les marchés*»? Un ensemble de banques d'investissement, de compagnies d'assurances, de fonds de pension et de fonds spéculatifs qui achètent et vendent essentiellement quatre sortes d'actifs : devises, actions, obligations d'Etat et produits dérivés.»

Europar egon den babes sozialarekin bukatu nahi dute 'merkatu' horiek, horixe da gerla finantzario berriaren helburu nagusia.

Tartean hemengo ekonomialariek euroarekiko politika babesten dute itsuki, eurotik irtetea infernura jaisteko jarrera balitz bezalako aurkeztuz. Beren ezjakintasun nabari eta agerikoan, ez dakite eurogunea jadanik infernu bilakatu dela hainbat eta hainbat hiritarrentzat.

EBZ-ko sarrera-atean Dante-k idatzi zuena berridatzi behar da: "*Lasciate ogne speranza, voi ch'intrate*". Izan ere, Diru Teoria Modernoko sortzaileek orain dela 20 urte salatu zuten erabat gaizki eraikitako eurogunea⁴⁸, non EBZ independentea (sic) den.

Eta kartzela horretatik zenbat eta lehenago irtetea hobe⁴⁹. Bill Mitchell-ek dioenez, Europa hori apurtu behar da, Europa bera salbatzeko⁵⁰.

Noiz arte jasan behar dugu europar hiritarrok politikarien eta ekonomialarien ezjakintasuna eta arduragabekeria?

Finantza munduan benetan aritzen direnek nahita eta borondate argiz jarri zuten martxan gerla finantzario hori. Haiek oso argi daukate beren helburua. Eta guk?

12. Randall Wray: *Iragarpena*⁵¹

Euroa proposatu zenetik, sistema hori porrot egitera diseinatuta zegoela egon dira esaten DTMko jarraitzaileak. Porrot egitera diseinaturiko sistema guztiei gertatzen zaien bezala, galdera bakarra zen 'noiz'. Orain badakigu 'noiz' hori 2012ko urtarrila dela – euro bankuek porrot egingo dutenean eta Italiak EB utziko duenean.

13. Randall Wray: jakin nahi zenuen ia guztia...

⁴⁸ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/07/mmt-the-euro-and-the-greatest-prediction-of-the-last-20-years-2/>.

⁴⁹ Ikus <http://www.gara.net/paperezkoa/20111211/308968/es/Gaur-egun-jasaten-ari-garen-krisi-ekonomikoa-nahita-sortu-dute>.

⁵⁰ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=17302>.

⁵¹ Ikus <http://www.economonitor.com/lrwrap/2011/12/21/payroll-tax-holidays-and-mmt-it%e2%80%99s-a-funny-world-news-recap-on-the-eve-of-xmas/>.

Wray-k euroaz, Alemaniaz, Frantziak, Britainia Handiak eta Japoniak jakin nahi zenuen ia guztia idatzi berri du hitz oso gutxitan⁵²:

a) Euroari buruzko iragarpena: jadanik ikusitakoa.

b) EBz:

They added nations with wages and living standards that were barely above subsistence level—indeed, nations that were willing to reduce living standards below subsistence if only they could join and reap the supposed benefits of joining the most dysfunctional empire ever constructed.

c) Alemaniaz:

And they let Germany add cheap workers within its eastern half and then extend its reach to those low cost new additions as it came to account for 75% to 80% of all European exports. There has never been any international arrangement, anywhere, at any time in human history, that so-favored a nation.

Are gehiago:

And when things went predictably bad for all of Germany's neighbors, Germany pointed its finger at its victims and insisted that they were at fault for Germany's success. No more porridge for them!

d) Jende asko hurbildu da DTMra:

As evidence that the world is coming around (finally) to the MMT view, take a look at Dean Baker's excellent piece⁵³.

e) Paul Krugman ere hurbildu da DTMra:

He shined his headlights on the obvious⁵⁴: the reason why interest rates on government debt are not exploding in countries like Japan, the US, and the UK is because they issue their own currencies.

f) Japonia ere aipatzen du Wray-k:

---

⁵² Ikus <http://www.economonitor.com/lrwray/2011/12/21/payroll-tax-holidays-and-mmt-it%e2%80%99s-a-funny-world-news-recap-on-the-eve-of-xmas/>.

⁵³ Ikus http://www.cepr.net/index.php/blogs/beat-the-press/robert-samuels-on-qbye-bye-darwing?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+beat+the+press+%28Beat+the+Press%29&mid=5596.

⁵⁴ Ikus http://www.nytimes.com/2011/11/11/opinion/legends-of-the-fail.html?_r=2&ref=paulkrugman.

Japan is the champion nation in terms of budget deficits and government debt relative to GDP. Many have long argued (wrongly) that this is because holders happen to have addresses in Japan.

Nonsense. A sovereign government that issues its own currency makes interest payments on its debt in exactly the same manner whether the holder has an address at the South Pole or on Mars: a keystroke to a savings deposit at the central bank. What matters is whether the country issues its own currency.

g) Frantziaren eta Britainia handiaren arteko desberdintasuna ondokoan datza:

That is why the little spat between the UK and France—with France insisting that credit agencies ought to down-grade the UK before they downgrade France—is so silly. France can have a debt ratio under 15% of GDP and still be forced to default. The UK can have a debt ratio above Japan's 200% and still face no chance of involuntary default.

Moneta erabiltzailea eta moneta jaulkitzailea:

That is the beauty and utility of issuing your own currency. France is a currency user and its fate depends on Germany—which is busy sucking up every spare Euro it can lay its greedy hands on. France is no better off than the panhandler on the street corner begging for pocket change—a user of currency, not an issuer.

14. Iragarpenak: 2012 eta gerokoak

Hona hemen etorkizun hurbilerako zenbait iragarpen.

Bill Mitchell-ena⁵⁵:

Puntua bistakoa da –euroguneak 2012an langabezia handiagoa ikusiko du orain EBko gobernuak hartzen ari diren politiken ondorioz-... alemaniarrek giltzapean gordeta.

Randall Wray-ena⁵⁶:

EBrako erreskate plan bat bere bidea egiten ari da, EBZ euro-bankuei azken baliabideko mailegu-emaile gisa arituz. AEBetan erabili eta porrot egin zuen erreskate metodoa probatzen ari da. Ezaguna denez, AEBetako Fed-ek 29×10^{12} dolar maileguz eman eta gastatu zuen, batez ere AEBetako bankuak erreskatatu nahiz. Ez zuen funtzionatu. Bankurik handienak oraindik ez-solbenteak dira, eta beren iruzur masiboekin segitu dute, beren ez-solbentziak estaltzen ahaleginduz. Ezin da ez-solbentzia paperez bete banku zentralaren maileguz emate masiboarekin. Eta Eurolandiaren arazoak larriagotzen dira birtualki EBko estatu kide guztien ez-solbentziekin.

---

⁵⁵ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=17511>.

⁵⁶ Ikus <http://www.neweconomicperspectives.org/2011/12/bernankes-29-trillion-dollar-fib.html>.

Gainera euroko estatuek ez dute inongo subiranotasunik berak babesteko. Gogoratu EBZ-k ez duela rol hori jokatu nahi. Eszenatokitik posibleena hondamenezko finantza gainbehera da depresio handi berriarekin batera.

15. Bill Mitchell-en proposamenak

Austeritate zaleen aurka, hona Mitchell-ek luzaturiko zenbait proposamen⁵⁷:

- 1) Banku erreforma zabala finantza merkatuko eliteen eragina eta boterea alboratzeko⁵⁸.
- 2) Tasatze agentzia ustelak legez salatzea eta kanpo uztea⁵⁹.
- 3) Finantza merkatuen erreforma zabala, espekulazio ez-produktiboa legez kanpo uzteko⁶⁰.
- 4) Politika moldeak errebisatzea, alokairuen aldeko errenta nazionalaren birbanaketa handiagoa dagoela segurtatzeko, kontsumo gastuaren fidatzea kreditu hazkundean murriztearen⁶¹.
- 5) 'Hedapen orokoraren' pentsamendu keynestar estandarra alboratzea, enpleguaren aldeko politika berezia proposatzeko⁶².
- 6) Klaseak oraindik emaitza ekonomikoak zeharkatzen dituela onartzea⁶³.

Proposamen horien atzean dagoen logika ondokoa da: finantza merkatuek eta elite politikoez gobernatzen diren politika bereganatzeko eta posibleak diren alde jartzeko daukaten ahalmena murriztea.

16. Diru teoria modernoaren proposamenak %99rentzat

Hona hemen Warren Mosler-ek berriki egindako proposamenak⁶⁴:

1) FICA⁶⁵ izeneko zerga atzerakoiarekin bukatzea, erosketak, outputa eta enpleguak berriaz eratzeko.

2) Oinarrizko zerbitzuak babesteko, estatu-gobernuetarako, *per capita*-ko oinarrian, errenta federaletik 150×10^9 dolar banatzea.

⁵⁷ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=17528>.

⁵⁸ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=5098>; <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=5240>; eta <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=12077>.

⁵⁹ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=6857> eta <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=15787>.

⁶⁰ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=14626>.

⁶¹ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=12077> eta <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=16992>.

⁶² Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?cat=23> eta bereziki http://e1.newcastle.edu.au/coffee/job_guarantee/JobGuarantee.cfm.

⁶³ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=15438>.

⁶⁴ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/10/16/mmt-proposals-for-the-99/>: Proposamenak, noski, AEBetarako dira. EBrako aldaketak egin beharko lirateke, jadanik <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia> delakoan ikusi dugun moduan.

⁶⁵ Ikus http://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Insurance_Contributions_Act_tax.

3) Lan egin bahi duen eta lan egiteko gai den edozeini gobernu federalak finantzaturiko 8 dolar/orduko trantsizio-enplegua hornitzea, langabeziatik sektore pribatuko enplegurako trantsizioa errazteko.

4) Osasungintza unibertsalerako proposamenak⁶⁶.

5) Altxor Publikorako, Banku Zentralerako (Fed-erako), FDIC⁶⁷-rako eta banku-sistamarako proposamenak⁶⁸.

6) Finantza sektorea ongi eratzea⁶⁹.

7) Gizarte Segurtasun unibertsala 62 urte betetzean, gutxieneko babes mailarekin.

8) Osasun zerbitzuak gauzatzea⁷⁰.

9) Etxegintzarako proposamenak⁷¹ indarrean jartzea.

10) Banku txikientzako proposamenak⁷².

11) Botoa ez ematea aurrekontu federala orekatu nahi duen edozeini.

Ad Majorem Vasconum Libertatem

---

⁶⁶ Ikus <http://moslereconomics.com/2009/03/02/mosler-health-care-proposal/>.

⁶⁷ FDIC: *Federal Deposit Insurance Corporation*.

⁶⁸ Ikus <http://moslereconomics.com/wp-content/pdfs/Proposals.pdf> eta <http://moslereconomics.com/2008/04/26/current-proposals/>.

⁶⁹ Ikus <http://moslereconomics.com/2009/06/11/financial-architecture-fundamentals/>.

⁷⁰ Ikus <http://moslereconomics.com/2009/03/02/mosler-health-care-proposal/>.

⁷¹ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/10/13/proposals-for-the-lingering-housing-crisis/>.

⁷² Ikus <http://moslereconomics.com/2009/12/26/fixing-the-small-banks/>.